

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 05 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 20.

Vendéglátás.

Mindig híres volt a magyar ember a vendég látásról, s ha meglátogatta valaki, el nem felejtette többé azt a szivességet, melylyel házi gazdája körül vette.

Akár egyesek, akár nemzetek képviselői jártak nálunk, mindig szíveséggel találkoztak, mindig örömmel gondolhatnak vissza itt töltött napjaikra.

De hogy lelkesedjünk is valakiért, az már nem megyen sem kommandóra sem konvenczióból, csak önkényt. Könnyen lelkesedünk talán, de csak úgy mutatásból, hazug módra soha.

Nagy vendégünk van most. Lépteit az egész nemzet figyelme, gyöngédsége és lelkesedése kíséri. Azok a formák, melyeket hivatalosan irnak elő a fejedelmek fogadtatásával, a sablonok régen félre vannak már dobva, a lelkesedés át csapott rajtuk.

A budapesti fogadtatás nem csak vaktóan fényes volt, de feledhetetlenül meleg is. Nem a katonaság és hivatalnokok csoportja tüntetett, hanem sok kilométer hosszú uton az ország intelligens népe képezett tömör élő falat, a mikor felzendült az éljen, ragyogtak hozzá a szemek — azt az éljent a sziv kiáltotta.

Lehetetlen, hogy a németek zseniális, éles szemű császára észre ne vette volna, hiszen már a külföldi lapoknak is feltűnt az az őszinte, a nép minden rétegére kiterjedő lelkesedett öröm, mely körül ünnepli a vendég császárt — a mi szövetségünket.

Két nagy dolog dokumentáltatott a fogadtatások alatt. Az egyik az, hogy nem pusztán szó a »bizalom az ősi erényben« hanem királya iránt érzett szeretetével, királyának barátjait is át öleli a hű magyar nép, a másik pedig az amit már Bismarck mondott, hogy a monarchia sulypontja Budán van.

Tul a lajtán marakodó szét húzó apró nemzetiségek, itt a Duna partján egy lojalis hatalmas nemzet.

Hisszük, hogy e dokumentumok meg hozzák régtől fogva hiába várt gyümölcsöket.

A budavári fogadtatásról itt adjuk tudósítónk sürgönyei alapján értesüléseinket:

Kiküldött munkatársunk és rendes tudósítónk a következőket táviratozzák a tegnapi eseményekről:

Az Andrassy uton.

Már kora reggeli órákban nagy közönség gyűlt össze, hogy biztosítsa magának a helyet,

Az operaház előtt, különösen annak lépcsőzetén oly nagy volt a nézők tömege, hogy a rendőrség kénytelen volt fellépni, nehogy valami szerentséltenség történjék. Az Andrassy-ut mindkét oldalán székekre és padokra állott a közönség és csak nagy nehezen sikerült a rendőrségnek, hogy azok egyrészt rábírja, hogy a padokat és székeket eltávolítsák. Az Andrassy ut és Teréz-körut sarkán nagy tömeg verődött össze és lovasrendőrök voltak kénytelenek a rendet helyreállítani.

9 óra tájban aztán lassankint a magyar kabinet tagjai hajtottak végig az Andrassy-uton. Zajos éljent kapott Perczel belügyminiszter, br. Dániel Ernő, Josipovich horvát miniszter, Darányi Ignác és Lukács László miniszterek.

Egyenyed 10 órakor hajtottak végig az Andrassy uton Fehérváry báró honvédelmi miniszter, lovassági tábornoki diszruhában. Kellemesen érintette a közönség zajos éljenzése és az erkélyekről és az ablakokról kihajlók kendőlengetése, mit mosolyogva köszönt meg egy-egy katonás tisztelgessel.

Kevés el később feltűnt Bánffy Dezső br. miniszterelnök fogata. A közönség kissé tartózkodóan üdvözölte és csak mint egy kényszernek engedve, kiáltott egy gyenge csakhamar elhaló éljent. Ez azonban nem igen érintette kellemetlenül a miniszterelnököt, mert szokott büszkeséggel dült hátra kocsijában és az Andrassy ut közepén elhelyezett zászlók lengését látszott figyelni.

Zajos éljenzés közt haladt el Wlassich közoktatásügyi miniszter kocsija és a miniszter nyájas mosolyal ajakán, köszönt jobbra-balra.

Zajos éljenzések között hajtottak el József főherceg porosz ezredesi egyenruhában, fia József Agost főherceg jobbán ülve dragonyos tiszti egyenruháját viselte.

Vége aztán a 6-ik ezred zenekara rázendítette a »Gott erhalte«-t. Ő Felsőge a király kettős fogata rohogott végig az Andrassy-uton balján Paar gróf hadsegéddel. Riadó éljenzés közepett e katonás tisztelgessel viszonzta a király az ezrekre menő közönség szivből fakadó üdvkiáltását.

A király kocsija után lovasrendőrök vágattak és zárták be a német császár fogadására induló menetet.

Az Erzsébet-köruton.

Már jőkor reggel felállottak az Erzsébet-körut egyik oldalán a polgári és kereskedelmi iskolák tanulói és velük szemben pedig a New-York palota előtt, az első honvédezred százada foglalt állást.

Jobbra a honvédségtől a vezérkar néhány főtisztje és a 38. cs. és kir. gyalogezred zenekara helyezkedett el.

Egyenkint hajtottak el Perczel belügyminiszter, Dániel Ernő báró, Josipovich horvát miniszter, Darányi és Lukács miniszterek, majd Wlassich közoktatásügyi és Erdély Sándor igazságügyi miniszter diszmagyarban, majd pedig Fehérváry báró honvédelmi miniszter lovassági tábornoki diszruhában, ki elégedetten fogadta a neki szánt éljeneket.

Végül Bánffy Dezső báró miniszterelnök fogata tűnt fel, ki büszkén fogadta az innen-onnan felhangzó éljeneket.

Háromnegyed 10 órakor a 38-ik ezred zenekara rázendítette a Gott Erhalte és Ő fel-

sége porosz tábornoki egyenruhában a nép zajos, szünni nem akaró éljenzése közt hajtottak el a New-York palota előtt.

Csakhamar azonban a Kerepesi-ut és Erzsébet körut sarkán megállította kocsiját és egy rendőrtisztviselőt intett magához, kit utasította, hogy az ott alkalmatlan helyen álló hírlapírókat és színészeket oszlassa szét.

A felszólítottak engedve a felhívásnak a midőn már oszladoztak, ő felsége mintegy biztatólag intett feljök, hogy csak oszoljanak.

Az ünneplő Budapest.

A legkedvezőbb kilátások közt vonult ma be a német császár Magyarország királyának székesfővárosába. Az ég is kedvezett a jelentős eseménynek. A tegnapi gyönyörű idő után az éjjel jótékony eső tisztította meg a levegőt és lanyha őszi szellő fujdogált a főváros felett, a mely örömprepesve készült fogadni a hatalmas uralkodót. Minél inkább közeledett a német császár érkezésének időpontja, annál inkább tisztult a látóhatár is és a németbirodalom hatalmas uralkodója bevonulásának mindvégig kedvezett az idő.

Magyarország fővárosa oly embertömeg gyülekezésének volt ma impozáns színhelye, a minőt itt még soha sem láttak. Sem a koronázás, melynek idején s főváros még kichiny volt és a közlekedési viszonyok még kezdetlegesek voltak, sem a dicső emlékezetű ezredévi ünnep nem vonzott akkora nézőközönséget, mint a németcsászár érkezése. Már az első délelőtti órákban helyen kellett lenni a rendőrségnek és a polgári rendezőknek. Nemsokára elfoglalták helyeiket az első testületek és egy-egy lettek, az iskolai ifjuság tanárai vezetése alatt csatlakozott a sorfalhoz és a midőn 8 óra után a katonai zenekarok hangjai mellett a katonaság is gyülekezett mindenfelől, már sürü embertömeg előtt kellett kordont vonnia. 8 óra után megkezdődött azok felvonulása is, kik a gazdagon és izlésesen diszített keleti pályaudvaron várták a hatalmas uralkodó megérkezését. 9 óra felé megérkezett már a diszszázad is, zászlóval és zenekarral a perronon foglalt állást. A diszszázadot a Mária Terézia nevével viselő, 32. gyalogezred, a budapesti háziezred szolgáltatta. A szálas legények Spindler Károly százados vezetése alatt pompásan néztek ki. Ugyancsak meglátszott rajtuk, hogy jól összeválogatták ezen elite századot. Mellettük állottak Rohonczy altábornagy és Blaschek hadtestparancsnoksághoz osztott altábornagy, kiket a király mindjárt a diszszázad tisztelgése után bemutatott.

A pályaudvar előtt.

Nyolcz órakor érkezett meg a katonaság, mely azonnal kordont vont, a rendőrség pedig a jeggyel nem bíró közönséget kiszorította a kordon mögül. Nagy rend mutatkozott a közönség felállításában, még egy két mozdulata a pályaház elé állított katonaságnak, még egy néhány vezényszó, azután csendben, várta a közönség a király érkezését.

A nagy tömeg jobboldalán, közvetlen az udvari váróterem előtt legelső helyen a testületek közt két jelvényes küldöttség foglalt állást, az egyik a budapesti német birodalmi egyesületnek a másik az erdélyrészi birodalmi németek küldöttsége Nagyszébenből.

Legelsőben Márkus József Budapest pol-

Valódi első minőségű, hogy fehér és vörös borok olcsó árban kaphatók Czeplédy Sándornál „ZÖL D F A” szőlőházban.

Az árak a hirdetési rovásban elvashtók.

gármestere jelent meg fényes diszmagyarban. Nyomban utána *Perczel* belügyminiszter, majd *Lukács* és *Darányi* miniszterek, *Jossipovich*, *Dániel* és *Josika* követték őket. Közben változatos képet nyújtott az idegen nagy követek érkezése, köztük *Eulenburg* gróf német nagykövet, feleségével. Ezután jött *Bánffy* miniszterelnök, kupikék atillával, piros nadrágban, piros bársony mentével, utána *Fejérváry* honvédelmi miniszter huszártábornoki egyenruhában.

Most hirtelen trombita harsogás, dobpergés hangzik. Nyomában éljenzés és a fordulónál a nép egy udvari kocsit pillant meg. Még nem látják ki ül a kocsiban, de mindenki megérzi, ez *József főherceg*, annak szólhat csak az éljenzés. Csakugyan ő volt, porosz ezreadesi egyenruhában, mellette *József Agost* dragonyos főhadnagyi egyenruhában.

Az utána következő főhercegek és diplomaták, valamint kíséreteik, kik szintén udvari fogatokon jöttek, jóformán fel sem ismerve hajtottak, az udvari váróterem elé, pedig közöttük volt *Ferenz Ferdinánd* is, akiről most nagyon sokat beszélnek.

Negyed tíz óraker a csapatok kürtösei a király érkezését jelezték. Nagy mozgás támad a közönségben, *Lobkovitz* herceg, hadtestparancsnok tábornoka élén kivonta kardját, a csapatoknak fejvetést vezényelték, a zászlók meghajoltak, s a zenekar a néphymnust intónálta. Az udvari kocsi már egész közel volt, *Lobkovitz* herceg kétszer tisztelgett kardjával, akkor vette észte, hogy a kocsiban nem a király, hanem *Ottó főherceg* ül. A hadtestparancsnok bosszusan intett a karmesternek, de az nem hallott, nem látott, mereven előre nézve dirigált. *Lobkovitz* dühösen kiáltott, a tábornokok lovai toporzékoltak, de a karmestert csak úgy lehetett elhallgattatni, hogy ketten hárman oda ugrottak hozzá, és észére térítették.

A katonaságra tehát kedvezőtlen kezdődött az ünnepe. *Lobkovitz* mogorván bámult, miközben az udvari fogatok egymásután hozták *Beck* bárót, *Bütowot*, *Ratibor* herceget, *Forinyák* altábornagyot és a diplomatákat. Délczeg huszár uniformisok és fényes sisaku porosz egyenruhák váltakozva követték egymást. Egy-egy lovas rendőr, vagy katonai adjutáns vágatott át a széles téren, midőn egyszerre a távolból morajló éljenzés hangzott fel, biztosabban jelezve, mint a kürtösök trombitája, hogy jön a magyar király. *Lobkovitz* újra kivonta kardját, a csapatok újra szalutáltak, a zászló újra meghajlott, az osztrák néphymnus hangjai újra felhangzottak. Ezuttal csakugyan a király jött, *Paár* gróf főhadsegéddel.

De a király arca haragos volt. Mikor a

zenekar elé ért, idegesen intett, hogy hallgasson el, azután magához parancsolta a hadtestparancsnokot.

— Hol van ennek az ezrednek az ezredese?

A háttérben álló 52-ik ezred ezredese odalovagolt, és háromszor szalutált.

A király hangosan kiáltva mondá:

— Micsoda rend ez? A csabaatok összevissza szalutálnak, egyik jobbra néz, másik balra néz. Nekem jobbra kellett fejvetést vezényelni, a német császárnak pedig balra kell.

A két főtiszt és az egész törzs kar némán hallgatták a királyt, ki ingerülten gesztikulált kezével s a haragtól egészen kipirosodott. A körülállók sugva mondták egymásnak:

Valami baj van a király nagyon haragos.

Ő felsége azután az udvari váróteremhez hajtatott, a segédtisztek pedig vágatva lovagoltak a csapatokhoz, közölvén a király parancsát.

A hangulat nyomott volt, a mit csak fokozott az a hír, hogy a király a népszínház előtt megállította kocsiját, egy rendőrtisztet oda intett magához és megparancsolta, hogy a katonaság előtt összetömrültsen urakat távolítsa el.

Tíz percig esend volt a téren. Pont tíz óraker kihallatszott a váróteremből a »Heil dir im Siegeskrancz« melódikus dallama s néhány perc múlva kilépett a váróteremből a király s az ifjú német császár.

Egetverő éljenzés hangzott fel mikor a diadal kocsi megindult a két uralkodóval, ez az éljenzés, ez a megragadó ováció meg nem szűnt az egész hosszú utvonalon, ragyogó diadalut volt ez.

A német császár érkezése.

Pontban 10 óraker robogott be a német császár udvari vonata a melyet Marx igazgató vezetett a pályaudvarba. A díszszázad zenekara, mely uralkodónkat a néphymnussal fogadta a »Heil dir im Siegeskrancz«-ra zendített rá, melynek hangjai közt szállott le a kocsiból a német császár, a ki magyar huszárezreadesi egyenruhát viselt a Szt. István-rend piros-zöld szalagjával.

A két uralkodó szívélyes üdvözlés után ismételtlen megcsókolta egymást, mire a díszszázad parancsnoka a német császárnak tette meg jelentését; erre mindkét uralkodó ellépett a század arcvonala előtt.

Ő felsége már most bemutatta a német császárnak, a ki a főhercegekkel szívélyesen kezelt szorított, a magyar minisztereket, a főispánt, főkapitányt és a polgármestert.

A német császár *Bánffy* Dezső báró miniszterelnököt. *Fejérváry* Géza b. honvédelmi

minisztert és *Josika* Samu b. ő felsége személye körüli minisztert, mint régi ismerőseit szólította meg s úgy ezekkel, mint a többi miniszterekkel s a bemutatottak mindegyikével kezelt szorított. Ezután *Szögyén* Marich László berlini nagykövetünk és *Eulenburg* gróf német nagykövetet, valamint *Ratibor* herceg budapesti német főkonzult és nejét szólította meg, kikkel több percig társalgott.

A két uralkodó ezután a pályaudvar előtt gyülekezettek egész tizezreinek viharos éljenzése és a pályaudvar közelében felállított német birodalmi állampolgárok nem kevésbé lelkes Hoch-kiáltásai közt felült a pompás a la Daumond fogatra.

A bevonulás.

Erre megindult a menet. Az első kocsiban *Rudnay* Béla főkapitány ült, a másikban *Márkus* Jézsef polgármester; a következő kocsin a király ő felsége jobbján *Vilmos* német császárral; ezután estei *Ferenz* Ferdinánd főherceg *Traun* gróf főudvarmesterrel; *Ottó* főherceg *Montenuovo* herceg főudvarmesterrel; *József* főherceg és *József* Agost főherceg; *Bulow* helyettes államtitkár és *Paar* gróf lovassági tábornok, főhadsegéd; *Hahnke* gyalogsági tábornok és *Ücküll* gróf lovassági tábornok; *Eulenburg* gróf fő udvari marsall és *Pfeiffer* ezredes; *Lucius* titkos cabinettanácsos és *Schönburg* herceg őrnagy, szárnysegéd; *Pleszen* altábornagy főhadsegéd és *Alberti* gróf szárnysegéd; *Scholl* ezredes szárnysegéd és *Villaume* ezredes; *Klinkovström* ezredes és *Bochn* őrnagy szárnysegédek; *Ilberg* dr. törzsorvos és *Eulenburg* gróf nagykövet; *Szmrecsányi* ezredes, kamarai előjáró és *József* főherceg kamarása: *Schwerin* udvari államtitkár és *Taegen* Chiffreur udvari tanácsosok, végül *Klandy* udvari utazási igazgató.

A bevonulás az Erzsébet köruton.

1/4 11 óraker rázendítette a 38-ik cs. és kir. gy. ezred zenekara a porosz hymnust és a kerepesi utnál befordult az Erzsébet körutra egy négy fogatu udvari kocsi, elől lovas furirral a nép zajos, szünni nem akaró éljenzése közt és mindenünnen hallatszott a felkiáltás: »Jön a német császár! Jön a király!«

Impozáns kep tárult fel, a midőn az udvari fogaton *Vilmos* császár királyunk jobbján ülve végig hajtatott az Erzsébet köruton, mindenféle katonasán tisztelegve.

Az éljenzés ezer és ezer ajakról hangzott fel, az erkélyekről és ablakokból kendőtt lengettek és virágokat szórtak az uralkodók kocsija elé.

Megelégedett mosoly honolt a német csá-

A „TISZANTUL“ TARCZAJA.

A visszaható ige.

Irta: Mendelényi Béla.

A minap beköszöntött hozzám egy falumbéli atyafi.

— No, jó napot? Mijót hozott? kérdém tőle.

— Hát csak benéztem, szólott *Börge* András — mert ő volt a látogató — mert osztán egy kéréssem is vóna.

— No csak ki vele! biztattam jóindulattal.

— Hát a minap — kezdi *Börge* fejkavarva — hazagyün ám az oskolából a fiem, az *Andris*. — Gyertyaszentelőkor mult 7 éves, oszt aszonyga: Tugya-e kee apám, mit mondott az oskolába a tanító ur? Nyakonverem — mert nem szeretem ha munka közbe bizergálnak — oszt kérdem: Hát mit? A köllök rini kezd, oszt aszonyga: Hát aszonta, hogy azt minden gatyás ember tudja, hogy mi az — a visszaható ige. Mivel kee, édes apám gatyás ember, mongya meg hát kee, mer én nem tom! Jobb vóna, mondok, ha a libák után niznil, mint hogy ilyen számszágon évődöl. De mivel a köllök ügön okvetellenkedett, hát megígértem, mondok, majd, a hetivásárkor megmondom. De hát bion magam sem tom, hogy mi fán termett az a fránya visszaható ige, azért kéröm köteles tisztelettel, mondaná meg a tekintetes ur, mer maga biztos, hogy tudja.

Ekkora bizalom bizonyára mást is megin-

ditott volna, nem csupán engem. S fel is tettem, hogy segítsek a népen, és kiragadom a tudatlanság homályból, — legalább is a visszaható igére nézvést. De miként eszközöljem ezt?

Világos, hogy a legnépszerűbb nyelven kell szólnom, különben meg nem ért, s még azt híreszteli majd rólam a faluban, hogy csak oly számár vagyok, mint ő.

Rövid gondolkodás után *Börgéhez* fordultam.

— Tudja kend, mi az a mosdás?

— Hallottam hírét, felelt végtelen megvetéssel *Börge*.

— De tán mosdott kend is életében? kérdém felháborodva.

— Nem ügön. Minek is? Apám se sokat mosdódzott.

Láttam, így nem boldogulok.

Más képen kezdtem.

— Van kendnek birkája?

— Hász egy-kettő csak akad! szólott büszkén.

— No lássa, s szokta azokat néha fűrösztetni? firtattam tovább.

— Mit? néha? méltatlankodott *Börge*, — hát olyan rozsgazdának néz az ur engemet.

— Helyes! Hát mit csinál a birkával, mikor fűrösztli?

— Hát — mosom.

— Nohát! Ez a mosás cselekvés. Ép úgy cselekvés, mint a krumpli kapálás. Csak hogy ott a birkával, itt meg a krumplival cselekszik kend valamit.

A cselekvést meg ígének hívjuk.

— Hm, ha én krumplit kapálok, a cselekvő ige lenne? pillantott rám bizalmatlanul *Börge*.

— Az! mondám a lehető leghatározottabban.

— Meg ha birkát mosok, a is cselekvő ige?, folytatta még bizalmatlanabban.

— Persze hogy az? Hát nem elég világosan mondtam?

— Értem, iszen értem, sóhajtott fejsővélva *Börge*.

— Nos, ha most kend mosdik, akkor mit csinál?

— De már azt nem teszem!, tiltakozék *Börge*.

— Pedig okosan tenné, ha megtenné, mert: Tisztaság egészség. — Ha tehát kend mosdik, akkor azt cselekszi, hogy kezébe szappant, — vagy, mivel ez nem olcsó — hát murvát vesz, azzal megdörögli arcát, aztán vízzel lemossa. — Mit gondol, ez esetben kire hat a maga cselekvése?

— Hát — a murvára, — bökkenté ki *Börge*.

— Nem!

— Akkor a vizre, — crösködék.

— Nem, nem. Sem a murvára, nem is a vizre, hanem kendre magára.

— Ajnye? bámésködék *Börge*.

— Igen is, folytatám szónoki hévvel mivel ezen cselekvése magamagára visszaható, nevezük az ilyen cselekvést jelentő igét visszaható igének? Nos, érti már? Elég világosan szóltam?

szár arcán, katonásan köszönt az éljenekért és mintegy látszott rajta, hogy a fogadtatás pompája teljesen kielégítette.

Midőn a New-York palota előtt elhaladt az udvari fogat, a palota erkélyén levő hölgyek eljenzése pillanatra lebilincselte a német császár figyelmét és hirtelen feltekintett az erkélyre és katonásan tisztelgett a kendőt legető és éljenző hölgyeknek.

A császári fogat után József főherceg, a hadsegédek porosz főtisztek és magyar kabinet tagjainak fogatai Gerlóczy alpolgármester Rudnay főkapitány, Márkus polgármester következtek, kiket a közönség zajosan megéljenzett.

A királyi palotában.

Néhány perczel $\frac{3}{4}$ 11 előtt a várórség 3-szor „fegyverbe” jelezte kiáltása az uralkodók megérkezését, ágyudörgés közt vonultak be Ő felségeik a várkapun, hol a bejárat közelében a helyőrség szolgálatmentes tisztjeinek a várpalota udvarát ellepő tarka sokaságától oldalt Othausen T. kerület előljáró állott diszmagyarban.

Már $\frac{3}{4}$ 11 óra volt, midőn az a la Dadmond fogat berobogott a kir. várak alsónegyének kapuján: Itt várták *Loectenstein* herceg első főudvarmester és *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagya a magas vendéget. Jelen voltak *Loectenstein* lovag szertármester és *Ibl* lovag várkapitány is.

A lépcsőnél, a melyen lovas testőrszázad testőrei sorfalatt állottak *Mária Jozefa*, *Klotild* és *Augusta* főhercegnők üdvözölték a német császárt. A főhercegnők kik kalap nélkül jelentek meg, remek reggeli öltözékben várták az uralkodót. A fényes társaság ezután az első emelet nagy termébe vonult, hol az arciér testőrség és a m. kir. testőrség képezte a diszórtséget. Engerth pompás koronázási festménye mellett elhaladva, a fehér terembe jutott a társaság, hol *Goluchowski* gróf közös külügyminiszter a magyar zászlósúruk, még pedig *Zichy* Ferencz gróf, kir. tárnokmester *Szapáry* Géza gróf magyar főudvarmester, *Széchenyi* Gyula gróf főistálló mester, *Pálffy* András gárdakapitány, *Andrássy* Aladár gróf főkamarmester *Festelich* Taszilló gróf főpohárnokmester *Széchenyi* Imre gróf főasztalnokmester *Bánffy* György gróf főajtónállómester és *Radványzky* báró koronaőr voltak egybegyűlve.

Szlávy József koronaőr és *Khuen-Hédervary* Károly gróf horvát bán betegségek miatt *Orczy* Béla báró ország bíró pedig a családjában előfordult gyászeset, miatt kimentették távolmaradásukat. A zászlós urak és a pályaudvaron meg nem jelent kíséreték kísérték Ő

— Értem, hát persze, hogy értem! Szólt busan Börge. Köszönöm ássan, majd megszógálom. Istennek ajánlom! Ezzel elkotródott.

* * *

Büszke voltam az elért eredményre. Azonban néhány nap mulva, midőn megtudtam, hogyan használta fel Börge magyarázataimat, sajnosan lepadt büszkeségem.

Börge András ugyanis tölem egyenest hazahajtott s a mint bekanyarodott szekere a kapun, elorditá magát:

— Hun vagy Andris?!
— Ehun-e! szolt elébujva a gyerek.
— Na kölök, tudod-e mi fán terem a visszaható ige?

— Nem tanított rá ke, é'd s apám, felelt Andris.

— Nem? No hát megtanítalak, gyere.

Ezzel galléron ragadta az ifju Börgét s minden kapálódzása daczára a kuthoz hurezolta ott bedörgölte képét, — de alaposan — muivával, majd azután a murvától fulladozó csimota fejét beleütögette a vizes vályuba. S hogy eljárását bekoronázza, alaposan elcsépelte a vadul ordító gyereket.

— Na, szolt izzadó homlokát törölgetve hát e vót a visszaható ige! Értötted?

Hogy Andris értette-e, vagy sem, azt nem tudom, de annyi bizonyos, hogy e naptól kezdve soha sem fordult többé apjához nyelvészeti kérdésekkel.

felségeiket a szomszéd két terembe, a hol a tisztelgések végbementek.

Délelőtt 11 óra után a felső négyszögben levő lakosztályába vonult a német császár és magához rendelte tanácsosait, *Bölow* államtitkárt és *Lucanu* dr. titkos kabinet tanácsost, kikkel hosszabb ideig tanácskozott.

Az egyetem megnyitása.

— Távirati tudósítás. —

Vasárnap délelőtt nyitották meg a »buda-pesti» Tudomány Egyetem» idei tanévet a szokásos ünnepek között.

A megnyitási ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött az egyetemi templomban, hol csendes mise volt, melyen az összes egyetemi tanárok fekete ruhában, többen diszmagyarban és nagyszámu egyetemi hallgató volt jelen az egyetemi kör zászlója alatt.

A szentmise és »Veni sancte» végeztével a Lipót-utczai új városháza nagytermébe vonult át az ifjuság a tanári karral, élükön Dr. Herceg Mihály rektorral és Dr. Zsögöd Benő jogkari dékánal, kik mindketten festői diszmagyarban voltak.

Az ünnepély megnyitó beszédét Dr. Bognár István nagyvárad kanonok, az egyetem mult évi rektora tartotta.

Beszéde kivonatosa a következőleghangzik:

Tisztelt egyetemi közgyűlés!

Elérkezett rectori működésem utolsó órája, melyben tudomány-egyetemünk mult tanévi életének lefolyásáról jelentést tenni és egyetemünk legfőbb méltóságát, igen tisztelt rector-utódomnak átadni kötelességem.

Nehogy azonban száraz statisztikai adatok felsorolásával a tisztelt közgyűlés figyelmét kifárasztjam, és ezáltal az utánam következő felszólalóknak ártsak, hivatkozva a kinyomatott és immár szétosztott jelentésre, csak néhány főbb mozzanatot emelek ki Alma-Materünk mult tanévi életéből.

Első helyen a szellemi tényezők igényelnek említést.

A lefolyt tanévben az egyetemi oktatással 83 rendes, 28 rendkívüli, 2 helyettes, 79 magántanár és két tanító, — összesen 198 egyén foglalkozott. Tíz személylyel több mint az előző tanévben. E jelentékeny száma az új tanerőknek, kiknek eddigi önálló munkálataiból remélhető, hogy anyaintézetünk és hazánk szellemi tőkáját gyarapítani fogják, annál örvedetesebb jelenség, mert azok nagyobb részt egyetemünk saját növendékeiből kerültek ki, mi tényleges bizonyítéka annak, hogy egyetemünk tud és bir azon legmagasabb hivatásának is megfelelni, miszerint önálló munkálkodásra képesített szaktudósokat neveljen.

Örvedetes tény ezenkívül még az is, hogy a segéd-tanzemélyzet évről évre növekszik. A lefolyt tanévben az orvosi karban 32, a bölcsészeti karban pedig 12 tanársegéd volt alkalmazásban, kikhez az orvosi karban 94 gyakornok és 21 műtő-növendék járult. A gyakorlati és demonstratív tanszakok tanításánál, melyeknél a fősulyt, nem annyira a még nagy hallgatóság előtt is haszonnal megtartható szóbeli előadásokra, hanem inkább a hallgatókra egyenként kiterjesztett, közvetlen gyakorlati oktatásra kell helyezni.

Egyetemünk tanárai közül a mult

tanévben is, többen részesültek a tudomány és tanügy körül szerzett érdemeik elismeréséül legfelsőbb kitüntetésben. Ő cs. és ap. királyi Felsége, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister ur fölterjesztésére, dr. Schnierer Aladárnak, egyetemünk jog- és államtudományi kara egyik jelesének, a miniszteri tanácsosi czimet adományozta. Ugyanazon kitüntetésre lett egyetemünk orvosi karának két kitűnősége, dr. Fodor József és dr. Schulek Vilmos is méltatva.

Továbbá ugyancsak Ő Felsége a hit tudományi kar két tagjának kanonoki javadalmat, dr. Kétly Károlynak, a II. belgyógyászati kóroda igazgatójának pedig a magyar nemességet adományozta és legkegyelmesebben megengedte, hogy dr. Korányi Frigyes és dr. Taufer Vilmos ny. r. tanároknak az ezredéves országos kiállítás alkalmából szerzett érdemeikért, a legfelsőbb elismerés nyilvánítassék.

De súlyos veszteségektől sem maradt megkímélve egyetemünk a mult tanévben. A kérlelhetetlen halál ugyanis két kiváló szaktudóst és tanárt ragadott ki közülünk dr. Kovács József és dr. Jurányi Lajos személyében, kiknek elseje a gyakorlati sebészetnek, a másik pedig a növény-tannak volt ny. r. tanára az egyetemen.

Áttérve a tanítás anyagi tényezőire, t. i. a különféle intézetek, gyűjtemények, kórodák alkalmas elhelyezése és azok felszerelésére, e téren is szerencsésen befejezett tényekről és megkezdett munkálatokról tehetek jelentést. Elkészült ugyanis, és a tavaszra már elfoglalható lesz, az új törvényszéki bonczitani intézet szomszédságában, a két bonczitani intézet elhelyezésére szolgáló épület uii által az üllői-uti orvoskari telepen levő bonczitani épület a tavasszal felszabadul, s benne a két kórbonczitani intézet nyer alkalmas elhelyezést. Elkészült továbbá a két szülészeti és nőgyógyászati intézetet magába foglaló két palotaszerű épület, mindegyike legalább 120 betegágygyal, egyik a Baross-utczában, másik az üllői-uton levő növénykertünkben; az egyik már most, a másik a jövő tavasszal fog benépesített. És végre hozzáfogtak egyetemünk központi épületének kiépítéséhez is, és így remélhető, hogy két év lefolyása után ünnepeit saját disztermében fogja már egyetemünk megtarthatni.

Hogy ez így történt, az leginkább azon férfunak köszönhető, ki a tudománynak és korszellemnek magas színvonalán állva, megtudja érteni korunk tudományos igényeit. Fogadja ezért Ő Nagyméltósága mélyen érzett hálánkat és köszönetünket.

A mi az egyetemi hallgatók számát illeti, a mult tanév I. felében összesen 4741, a másodikban 4330 hallgató volt beírva, mely létszámot ha az egy év előttivel összehasonlítjuk, kitűnik, hogy egy év alatt a beirt hallgatók száma 334-gyel növekedett. A növekedés első sorban a jogi, azonkívül a bölcsészeti karban mutatkozott. Az orvostanhallgatók száma ellenben csökkent.

Tekintve a sikerrel kiállott szigorlatok és államvizsgák számát, a hallgatók szorgalma és előmenetele egészben véve jónak mondható. — Kedvező színben tünteti fel az ifjuság komoly tudományos törekvését azon körülmény is, hogy a kiválóbb tehetségű, egyetem-végzett ifjak kö-

zül, szaktanulmányaik folytatása és többoldalúvá tétele végett, a múlt évben a szokottnál többen mentek a külföldre búvárokodni. A kormány húszat támogatott közülük, többnyire nagyobb összeggel.

Végül örömmel jelentem, hogy a már régóta vajdó diák-asztal folyó évi február 2-án megnyitott, s bár a lefolyt évben még sokat kellett neki a kezdet nehézségeivel küzdeni, a legszebb reménnyel nézzünk a jövő elé.

Ezekben tisztelt közgyűlés számot adtam a főbb mozzanatokról, melyek egyetemünk életében a múlt tanévben fölműltek. Láthatni az elmondottakból, hogy Alma Materünk a művelt nyugat legnagyobb egyetemei közé tartozik, úgy a tanerők és hallgatók, valamint a segéd-eszközök és intézetek számára nézve. Hogy pedig a tudományok különböző ágainak fejlesztése körül is meg tette a kötelességét, azt csak az vonhatná kétségbe, ki a tanító-személyzet által kiadott munkák becsét, és a különböző seminariumok és laboratoriumokban folyó csendes, de valódi tudományos szellemről tanuskodó munkásságot kellően méltányolni nem tudja.

Mielőtt jelentéseimet befejezném, legyen szabad még egy kedves kötelességet teljesítenem. Szívem mélyéből forró köszönetet mondani a lefolyt tanév nagyteknétyű tanácsstagjainak ama jóakarátú és bölcs tanácsaikért, melyekkel anyaintézetünk kormányzásában engem mindenkor készségesen támogattak, s elégtelenségemet pótolni szivesek voltak. Tartanak meg a többi igen tisztelt tanártársaimmal együtt, kik oly sokszor tanusítottak igazi kartársi előzékenységet irántam, továbbra is nagybecsült szíves hajlamaik és barátságukban.

De mulasztást követnék el, ha az egyetemi polgárságnak engedelmességét, és a túlnyomó nagy többségnek férfias, higgadt magaviseletét a legmelegebb elismeréssel ki nem emelném.

Végül elismerő köszönetet kell mondanom az egyetemi segédhivatalok összes tisztii személyzetének. És midőn a tisztviselők közt a tanácsjegyzőt különösen megnevezem, csak azt teszem, mit összes elődeim tettek, kik annak szakavatottságát és szolgálatkészségét alig győzték eléggé dicsérni.

És most átadom e lánczot, a rectori méltóság e diszes jelvényét a jog- és államtudományi kar azon jeles tagjának, kit a választó bizottság bizalma oly ritka egyértelműséggel állított a most kezdődő tanévre egyetemünk élére. Kiváló tulajdonai feljogosítanak azon reményre, hogy bölcs vezetése alatt Alma Materünk, nemzetünk e drága kincse, a szellemi és anyagi fejlődés pályáján haladva, egyre jobban megközelíti a tökély azon fokát, melyre hogy eljusson, mindnyájunk hő óhaja. Segitse rá az Isten, hogy úgy legyen!

Zajos éljenzés követte a szép beszédet, mire Bognáv a rectori aranylánczot ráakasztotta a Dr. Herczeg Mihály nyakára, ki elfoglalván a főhelyet magvas beszédet intézett az ifjusághoz.

Végül Dr. Zsögöd Benő jogkari dékán arattott zajos elismerést és tapsokat eszmedus zárbeszédével.

A szép ünnepegy zajos éljenzések közt 12 óra után ért végett.

A nagyváradai villamos vasut.

— Bizottsági ülés —

A nagyváradai villamos vasut ügyében kiküldött ad hoc bizottság a villanyvilágítás ügyében delegált bizottsággal együtt vasárnap délelőtt fél 11 órakor ülést tartott a városház nagyertermében.

Az ülésnek legfontosabb határozata az, hogy a villamos vasut építését egyik ajánlkozónak sem adják ki, hanem új tárgyalásokat indítanak s ennek eredményéhez képest fognak majd indítványt tenni a városi közgyűléshez. Röviden szólva ez annyit tesz, hogy a közuti vasut építése ezzel ismét bosszu időre el lesz ódázva. De hát ugy szokták már ezt Nagyváradon csinálni. Jelen esetben mégis igazat adunk a halasztásra nézve, mivel tényleg meggyőződünk róla, hogy a közuti vasuti kongresszus vállalata sokkal, de sokkal előnyösebb ajánlatot nyújtott be, mint a közuti vasut.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Jelen voltak:

Dr. Bulyovszky József polgármester, Komlóssy József jegyző, Száhlender Károly előadó, Rendes Vilmos, Dr. Berkovits Ferencz, Huzella Gyula, Dr. Várady Zsigmond, Hoványi Géza, Ragány János, Bordé Ferencz, Gulácsy Kálmán, és Fippertovszky József, mint a részvénytársaság képviselői. Urbán Adolf, Szunyogh Szabolcs, Tichi Alajos, mint a helybeli közuti vasut, illetve a budapesti forgalmi bank részvénytársaság képviselői. Dr. Hoványi Gyula, Dus László, Busch Dávid, Mezey Mihály, Rác Mihály főjegyző.

Az ülés megnyitása után Száhlender Károly, a belényesi vasut igazgatója felolvasta nagy gonddal és szakértelemmel megírt előadói jelentését, melyet közérdekű voltánál fogva csaknem egész terjedelmében lapunk mai, holnapi és holnaputáni számaiban közölni fogunk.

A bizottság nagy érdeklődéssel hallgatván végig az előterjesztést, a polgármester köszönetet mondott Száhlendernek a szép munkáért s indítványára egyhangulag köszönetet szavaztak meg neki.

Hoványi Géza szólalt fel ezután s kijelenti, hogy nem fogadja el az előadói javaslat azon részét, hogy a város csupán a közuti vasutal folytasson tárgyalásokat, mert a másik concurrens cég is kellő garanciát nyújt a kivitelre nézve. Ő különben nem bánja akárki kapja is meg a villamos vasut ügyét, fő az, hogy a város érdekei szem előtt tartassanak.

Indítványozza, hogy a vállalati szerződést nyomassák ki s osszák ki a bizottság tagjai közt tanulmányozás végett. Bizonyos feltételeket is meg kell továbbá határozni, melyekhez mindegyik vállalkozónak okvetlen ragaszkodni kell például, hogy a villamos vasut kiépíteni tartozik egy vonalat a vasuti indóházból Várad Velenczéig stb.

Szunyogh Szabolcs felvilágosítást kér arra nézve, hogy a jelen ülés szakbizottsági ülése vagy olyan együttesülés, melyre a vállalkozókat felvilágosítások megadása végett hívtak meg.

Dr. Berkovits Ferencz Ellenzi, hogy a két vállalat képviselői itt az ülésen jelen vannak ezekkel az ülésen kívül kell tárgyalásba bocsátkozni.

Dr. Várady Zsigmond ellenkező véleményben van, alkalmat kell adni a két cégnek hogy mindegyik védelmére kelhesen a saját

vállalatának és a szükséges felvilágosításokat megadhassa.

Azt meg épen különösnek tartja, hogy épen azzal a céggel nem akar az előadó ur tárgyalni, ki tulajdonképen kezdeményezője volt a nagyváradai villamos vasut ügyének.

Majd példákkal illusztrálja, mennyivel szembezőkőbben előnyösebb a városra nézve a villamos és közlekedési vállalatok részvénytársaságának ajánlata.

Dr. Berkovics Ferencz: Ne tárgyaljunk most, hogy melyik terv az előnyösebb, e felett majd a közgyűlés fog dönteni, a vállalkozókkal külön-külön írásbelileg zárt levélben kell tanácskozni.

Dr. Bulyovszky József: Felkéri az érdekelt vállalatok képviselőit, hogy távozzanak a teremből, mivel a bizottság majd zárt levélben írásbelileg fog tárgyalni a concurrens két vállalattal s a beérkezett ajánlatok szerint fog határozni.

Az érdekeltek távozása után a magán villamos világítás ügye került tárgyalás alá

A villany világítás ügye.

A magán villany világításra nézve 2 ajánlat érkezett be a városhoz, egyik a közuti vasuti, a második a Részvénytársaság villamos és közuti vasutak számára budapesti cég alternatív ajánlata, mely szerint, ha a villamos közuti vasut és a magavilágítás létesítésével is a cég bizatik meg, úgy a világítási árakat olcsóbra szabja, ellenkezőleg, ha csupán az egyik vállalattal bizatnék meg, úgy természetesen drágábban adja a villamos lámpák átát is:

A polgármester e tárgyat ismertető, hosszas vita keletkezett, melyben részt vettek Dr. Hoványi Gyula, Busch Dávid, Mezey Mihály, Bordé Ferencz stb.

Beható eszmecsere után végül a bizottság abban állapodott meg, hogy szemben az előadói javaslattal a villamos vasutra nézve mindkét versenyző céggel tárgyalásba bocsátkozik s mindegyiktől külön-külön zárt borítékban bekéri a feltételeket külön a vasut és a villany világítás létesítésére nézve, de azonkívül külön felszólítja a nagyváradai gázgyárat is, hogy szintén adjon be ajánlatot arra nézve, hogy mily feltételek mellett hajlandó e villany világítást létre hozni. Erre nézve különösen az vezeti a várost, hogy a külvaros is juthasson közvilágításhoz, mivel jelenleg a távoli részekbe kivinni a gácsőveket, nem fizeti ki magot.

Véül még a bizottság kimondta azt is, hogy arra nézve, vajjon a városnak van-e joga a magán villany világítás létesítésére nézve más vállalatokkal mint a gázgyárral tárgyalásokba bocsátkozni felvilágosítást kér a jogügyi bizottságtól.

Ezután a villanyos közuti vasut létesítésére nézve kiküldött ad hoc bizottságot még kiegészítették Bordé Ferencz, Dr. Hoványi Gyula és Mezey Mihály tagokkal, mire az ülés körülbelül 1 óra felé véget ért.

Ezekután kíváncsiak vagyunk, hogy az Úr hányadik esztendejében fognak Nagyvárad utcáin villamos kocsik futkosni és mikoo fogja az est homályt villanyos izzó gömbök tejüvege eloszlatni.

Azt hisszük, hogy a nagyváradai állandó színház megnyitása napján. Ezt pedig már bajosan éri meg a mai generáció; legalább az előjelekből ítélve így gondoljuk.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Szeptember 24. Katonai lóvásár Nagyszalontán.
Szeptember 25—26. Lóversenyek Nagyváradon.
Szeptember 26. A nagyváradai áruaktár r. t. közgyűlése d. e. 11 órakor.
Szeptember 26. A tenkei ipar és gazdasági takarékegylet nagygyűlése.
Szeptember 27. Katonai lóvásár Nagyváradon.
Október 3. Tenyészállatkiállítás B.-Diószegen.
Október 4. Megyei közg. bizottsági ülés.
Október 14. Városi közügyek.
Október 15—20. Katonai ellenőrzési szemle Nagyváradon.

Régészeti és történelmi muzeum (Shlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és esütörtökön d. n. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Bibornokunk püspökké szenteltetésének 25 éves jubileuma.** A mai naptól kezdve jubileumi évébe lép bibornokunk, püspökké szenteltetésének 25-ik évébe. 1873 július hó 25-én prekonisálta Pápa ő szentsége a szatmári püspöki székre s még azon év szeptember 21-én az esztergomi bazilikában Simor János hercegprimás Schopper és Pauer püspökök segédletével püspökké szentelte. Huszonnégy éve már ennek s ez idő alatt a láng esze, láng lelke, egyháza iránti hűsége elismerését vívta ki két egyházmegze papságától, kiknek Főpásztoruk és atyjuk az országtól, mely hódol nevének s a szentatyjától ki a szent biborral tüntette ki a nagy egyház főt. Ma a székes káptalan nagymiséjét és »tedeumot« tart az egyh. megye összes plébániáival együtt, kérve a Jó pásztort az ur Jézust, hogy dus kegyelmével árássa el még nagyon soká, szive szerinti főpapját. A fontos ügyek miatt a fővárosban időző bibornok-püspököt a káptalan nevében Dr. Nogáll János püspök üdvözölte sürgönyileg. Isten áldása tegye nagyon boldoggá az ez-utáni jubilaris éveket.

Autonomiai választások.

Vasárnapra volt kitűzve az új autonomiai választásról felvett jegyzőkönyvnek az ötös bizottság elé leendő betérjesztése, de még 5 plébánia nem küldé be a jegyzőkönyvet. Dencs János a központi bizottság elnöke a bizottság felhatalmazásából a következő sorok közzétételére kért fel bennünket.

Mint hogy néhányplébániáról a választási jegyzőkönyvek be nem érkeztek — a központi bizottság a szavazatok összehesámolására a mai napra hirdetett ülését meg nem tarthatja, felkéretnek tehát a plébániai bizottságok elnökei, hogy a választási jegyzőkönyveket f. hó 27-ig multhatatlanul beküldeni sziveskedjenek, mivel később beérkezett szavazatok nem lesznek beszámíthatók.

Dencs János,

központi bizottsági elnök.

Tegnap a következő híreket vettük az új választások eredményéről:

Pecze-Szent-Mártonban 11, Szent-Jobban 66, Szalacson 119, Debreczenben 117, Károly-Darócson 19, Margittán 611, Széplakon 30, Érmindszenten 14. Báródon 63, Tasnád-Szántón 56, Székelyhidon 63, Magyar-Csékén 40 szavazattal dr. **Hoványi Gyula** lett megválasztva, kinek eddig összesen 2262 szavazata van.

* **Személyi hír.** Erdőgh Dezső Szabolcsvármegyei kir. tanfelügyelője tegnap városunkba érkezett.

* **Külön kiadásunk.** A nap legfontosabb eseménye tegnap II. Vilmos német császárnak Budapestre való érkezése volt. A megérkezés részleteit siettünk a kora dalutáni órákban külön kiadásban tudatni olvasóinkkal. A császári napra rendes budapesti tudósítónkon kívül még Vidosits Gyula lapunk belmunkatársát biztuk meg, hogy minden eseményről azonnal távirati-tudósítást küldjön. Kiküldött tudósítónk még vasárnap éjjel felutazott a fővárosba. A tegnapi külön kiadás tartamát kibővitve vidéki előfizetőink mai számunkban olvashatják.

* **A Vilmos-huszárok Pancsován.** Levelezőnk írja, hogy régi vágya ment teljesedésbe Pancsova városnak, a mennyiben odahelyezték át a Vilmos-huszárok negyedik századát, a mely eddig Bécsben állomásozott és csak a minapi tatai hadgyakorlatokon tüntette ki magát tulajdonosa, II. Vilmos német császár előtt. A Pancsovára kerülő században van 5 tiszt, 126 közlegény és 129 ló.

* **A vizsgálati díj felosztása.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter f. évi 40. 372 szám alatt kelt leirata a következőt rendeli: A polgári iskola tantárgyai között a hittan mint kötelező és rendes tantárgy szerepel, ennél fogva tehát a polgári iskolai magántanulók által fizetett vizsgálati díjából az illető hitoktatót a többi vizsgáló tanítókéhez hasonló rész illeti meg.

* **A második ártézikut Nagy-Szalontán.** A szalontai gazdák rialmának bizottsága e hó 12-én alkudozott hódmező-vásárhelyi ártézikutmesterrel Almási Faragó Sándorral egy ártézikutnak az említett malom telkén előállítására érdekében. Ez a kutmester a következő ajánlatot tette: Leszorít a földbe, a szükséghez képest, 300 méter mélységig 10 $\frac{1}{2}$ cm. bőségű, 4 m. m. falvastagságú, egymáshoz 10 cm. széles, ségü csavarral összekapcsolandó aczélesövet-saját költségén. Szinte saját költségén felállítja a saját gőszivattyút, az ideiglenes barakot (műhelysátor), megásatja az ideiglenes kutat a gőszivattyunak s általában minden munkálatot saját költségén végez és ad hozzá anyagot, kivéven 15 méter-mázsa kőszentet és az anyagok és műszereknek a vasutról beszállítását. Kötelezi magát arra, hogy a nyerendő ártézivíz a földszinttől legalább 1 $\frac{1}{2}$ m. m. magasságra fog felszökni 24 óránként 1000 hektoliter vizet adni. Ha munkája ekkép nem sikerül, semmi fizetést nem követel, kizsedi a földből csöveit és elmegy innen szerszámaival és anyagaival együtt. Ha pedig kötelezettsége szerint sikerül, akkor köteles a társulat neki minden méter mélységtől 12 forintot fizetni.

† **Csapó Atilia.** Mély gyász érte a biharmegyei nykaterjedésű Csapó családot. Ecsedi Csapó Atilia. Biharmegye t. szolgabiraja tegnapelőtt meghalt. A halálózásról a család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Özv. etsedi Csapó Atiliáné. érkeserűi Fráter Gizella, ugy fia etsedi Csapó Bandika, valamint az elhunytak testvérei, Etsedi Csapó Ferencz nejével, felső-őri Farkas Rózával, s gyermekeikkel, etsedi Csapó Iréne Jelentsik Istvánné férjével és gyermekeikkel, etsedi Dsapó Dezső nejével, gyöngyi Borbola Bertával s gyermekekkel, ecsedi Csapó Sándor, nejével körözládányi Nadányi Erzsébettel s gyermekeikkel, etsedi Szabó Berta, monos-nagyszántói Bige Gyuláné férjével és gyermekeikkel, etsedy Csapó István, leányával, Etsedi Csapó Gizella leszkai Leszkay Jánosnéval, ennek férjével és gyermekeivel s ifj. etsedi Csapó István, fájdalmas szívvel tudatják forrón szeretett férje, atya, testvér és rokon, etsedi Csapó Atiliának, biharmegye t. szolgabirójáélete 38-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai a f. 1897. szeptember 20-án d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. vallás szertartása szerint Uri-utca Májér-házban lakásáról a váradoszai sírkertben a családi sírboltba elhelyeztetni, mely végtisztességtételre az elhunytak rokonai, tisztársai és barátai tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1897. szept. 18.

Az elhunytat tegnap helyezték örök nyugalomra az olaszii közsírkertben impozáns részvét mellett.

* **A tartalékos katonák és vasutak.** Az ellenőrzési szemlére bevonuló tartalékos illetve nem tényleges állományi katonák, midőn az ellenőrzési szemlére utaznak, nem képesek a katonaság számára biztosított árkedvezmények igénybevételeivel utazni, mivel a vasuti állomáspénztáraknál ezt igazolni nem tudják, nem lévén ellátva igazolvánnyal. Hogy tehát ennek eleje vétessek jövőben, a honvédelmi miniszter tegnap elrendelte, hogy az alispán az összes járási tisztviselőket utasítsa arra, miszerint az általuk készített és az ellenőrzési szemlékre való behívásra vonatkozó hirdetményeket a területükön lévő összes vasuti állomás hivataloknak idejekorán mindég küldjék meg.

* **Halál egy szójáték miatt.** Megirtuk a multkor lessi levelezőnk távirata alapján azt a tragikus esetet, melynek Katona János és neje Imre Katalin áldozatul estek. Dr. Miskolczy Ferencz központi főszolgabiró tegnap betérjesztette ez ügyben a vizsgálati jegyzőkönyvet az alispánhoz, melyből kitűnik, hogy a brutális csősz vadházasságban élt azzal a nővel, kit egy tökkel agyonütött s kinek halálát látva ő is agyonlőtte magát. Mint a tanyai lakosok mondják a feldühödött ember elébb egy karikás ostorral össze-vissza verte a szerencsétlen nőt s azután vágta csak hozzá a tököt, mely halálát okozta. A hullavizsgálatot és bonczolást dr. Kazay Kálmán orvos ejtette meg.

* **Piros és fehér toll harcza.** Pár nap óta föltűnést keltenek utcáinkon a részben fehér, nagyobb részben azonban piros tollakkal járó joghallgatók. Jogászaink egy hevesnek ígérkező elnök választás elé néznek s a tollakkal azt demonstrálják, hogy melyik párthoz tartoznak. Az elnökválasztás f. hó 30-án lesz s ekkor fog eldőlni ki lesz a nagyváradai jogászok feje egy évig Millye Gyula-e vagy Thury László?

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírottak fájdalomtelt szívvel tudatják a szeretett felejtethetlen jó nő, illetve gyermek, testvér és rokonnak Cseh Andrásné szül. Imreh Irmának folyó év szeptember hó 18-án életének 23-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult kedves halott földi maradványai f. hó 20-án d. u. 3 órakor fognak Kesztegen a róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra helyeztetni. Éled, 1897. szeptember 19-én. Béke poraira! Cseh András férj, Imre Zsigmond atyja, Kádár Ferencz nagyapa, Kádár Ákos nagybátyja, Özv. Cseh Andrásné szül. Szabó Anna anyós, Inceze Kálmánné szül. Imreh Berta és gyermekei Mariska és Pista. dr. Imre Domokos testvér, Cseh Zoltán, Cseh Géza, Cseh Ákos sógor, Finta Dénes és neje Szabó Borbála sógor és sógorónő.

* **Megtámadott körjegyző.** Mint levelezőnk írja, tegnap fényes nappal ismeretlen egyének Drágány József rálöttek a midőn Brienyből, mint lunkai körjegyző haza felé hajtatott. Drágány József jegyző ur adót volt szedni. Brienyben s pénzt hozva valószínűleg rablási szándékból támadták meg s löttek reá. Hátsá találta a golyó; sebe nem életveszéljes. A tetteseket nyomozzák, de eddig még eredménytelenül.

* **Betörés Mező-Keresztesen.** Mező-Keresztesről írja tudósítónk, hogy ott tegnapelőtt két betörés történt, még pedig épen a főutcán. Az ismeretlen tettesek ugyanis betörték Szügyi József regálé bérlő helyiségébe és onnét, mint-hogy ott váltó és bélyeg árulás is van, bélyeget váltót, készpénzt és egy darab vöröskereszt sorsjegyet, mintegy 400—600 frt értékben raboltak el. Ugyszinte Frankl Izrael kereskedésébe is beakartak hatolni, de ott észrevették a betörést és így a betörők semmit sem vihettek el, hanem menekülni voltak kénytelenek. A tetteseket sikerült a csendőröknek Rafael Teréz, Mohácsi András és Mohácsi Borcsa cigányok személyében. Elfogatásukkor csak mintegy 10 frtnyi pénzt találtak náluk a csendőrök, melyet mint bűnjelet a tettesekkel együtt behozták teg-

nap a csendörök az ügyészséghez. Az érték papirokat az irást nem ismerő kóbor cigányok elszórták az uton.

* **Üngyilkosság.** Folyó hó 14-én este 6—7 óra között Nagy-szalonta egy vagyonos polgára Tolna Gergely felakasztotta magát a kertjében. Tettének oka a már évek óta a meggyógyulás reménye nélkül húzódo lábujj volt, melyet tovább szenvedni nem bírt. Az üngyilkosságot már mintegy két hét előtt is megkísérelte, de akkor neje észrevette és a szomszédság segítségével a tett elkövetését megakadályozta.

* **Asztalos, mint bank-ügynök.** Szabó János nagyszalontai asztaloslegény igen jó kedvű fiú volt, csak hogy hiányzott a nervus rerum bibendarum, de nem hiányzott a jó gondolat. Kapta magát és kiadta valamely fővárosi bank pénzközvetítő-ügynökének, s ily cím alatt a könnyen hívő embereket holmi előlegek, bélyegdíjak alakjában beszédett összeg erejéig megkárosította. Jól is folyt volna a dolog, csak a görbe jó kedvek elrontója, a csendőrség nyomára ne jött volna. Így aztán elcsípték a kölcsönkövetítő urat és tettének beismerése után a kir. járásbírósnak adták át, a hol is most nyugodtan elmélkedhetik a jó kedv mulandóságáról.

* **Az osztrák házalók ellen.** Igen gyakori dolog, hogy az osztrák és különösen galicziai házalók Magyarországra jönnek s a városokban komisz portékát olcsó áron az itteni közönségre sóznak s ez által érzékeny károkat okoznak a nagyváradi kereskedőknek. E tolokodó házalók ellen már sok rendszabály van életbe léptetve. Tegnap a kereskedelmi miniszter újra szaporította ezen rendeletek számát, a mennyiben tudatta a törvényhatóságokkal, hogy a Valtugana osztrák terület lakói csupán a következő árukkal kereskedhetnek: optikai szerek, czérnák, ruhaszövetek, fésűk, szappanok, csipkék, szallagok, apró áruk csont, vas és cizinkból, divatárúk, faragványok, esernyők, irodai szerek, szentképek, megengedett imakönyvek, kifogás alá nem eső képek, térképek. No ez ugyan olyan nesze semmi fogd meg jól. Hiszen a házalók épen ilyen dolgokat szoktak árulni, nem pedig butorokat, házakat, lovakat stb. Ebből bizonyos nem sok hasznuk van a nagyváradi kereskedőknek.

* **Hölgyek figyelmébe!!!** Tulhalmazott raktárból a csödtömeggel vett áruk bármily elfogadható áron eladtnak. Markovits Mór Parti áru raktárában. Kert-utca. Korona-kávészálla szemben.

Üngyilkos aggastyán.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, szept. 20.

Vasárnap hajnalban egy hatvanöt éves munkás dobta el magától az életet.

A rendőrség megvizsgálta az ügyet, kutatta, miért lett üngyilkos az az öreg munkás. Nem tudták kideríteni, de amint beszélnek a szegény elől menekült.

A vizsgálatot minden eredmény nélkül befejezték s az öreg ott fekszik a bonczasztalon s nem kíváncsi senki reá hogy tulajdonképen miért is dobta el magától az élete kevés hátra levő részét.

Az üngyilkosságról tudósítónk a következőket írja:

Apazi József, hatvanöt éves munkás, a szőlőhegyen lakott, a Köblös Ferencz féle szőlőben.

Az öregnek olyan rossz természete volt, hogy mindenhez hozzá nyult s emiatt rengeteg sok kellemetlensége volt.

Nem egyszer panaszkodtak az örege a szomszédok s ő tagadott mindig, amennyire csak lehetett.

A napokban átment a szomszédos özv. Mayer Ágostonné féle szőlőbe, hol ugyancsak megdézsmált egy szilva fát. A vinczellér rajta csípte és bejelentette az öreget. Ezt gondolják

az indító oknak, miért az aggastyán kioltotta életét, de semmi iratot nem hagyott hátra, mely ezt igazolná.

E naptól kezdve buskomor volt s szomszédjai ráfogták, hogy szegényli magát amiért lopáson érték.

Vasárnap reggel öt órakor Erdőháty István és Szilágyi Lajos hegyörök a reggeli körjáratot tették meg, a midőn Apasit meglátták a Mayerné féle szőlőben. Egy szilvafára akasztotta fel magát s talán éppen arra, melyről a gyümölcsöt lopta.

A fa alá mentek, hogy ha lehetséges még megmentés az életnek, de már ekkor teljesen meg volt dermedve s láthatólag már éjjel felakasztotta magát.

Nyomban jelentést tettek Márkus János hegybírónak, ki az esetet bejelentette a rendőrségnek.

Rednik József és Fassye Pál r. biztos tartották meg az orvosrendőri vizsgálatot s a hülát beszállították a közkorházba.

Igy ért egy hibás élet — kárhuzatos véget.

TANÜGY.

Iskolák köréből. A vall. és közokt. Miniszter az orsz. közoktatási Tanács szabályzatának 29. §-a alapján Fölsér István tanács- tagot a temesvári áll. főreáliskolához a rajzoló és ábrázoló geometria, továbbá dr. Nagy Ernő tanács- tagot a nváradi kath. s a belényesi gkath. gimnáziumhoz a történet és földrajzi tanításának megfigyelése végett, végül Szamos János tanács- tagot az aradi főgimnáziumhoz és főreáliskolához a klasszikus nyelvek, a görög nyelv helyett megszabott tárgyak s illetőleg a rendkiv. latin nyelv tanításának megfigyelése végett az 1897/98-ik tenév tartamára kiküldötte.

Választások a gymnasiumban. A nagyváradi prem. rendű kath. főgimnázium Eötvös önképzőköré szombaton délután tartotta megalakuló közgyűlését, a melyen Pónty Kálmán tanár elnöklése alatt megválasztották a tisztviselőket. Einök lett: Ortmai Lajos VIII. o. t. papnövendék, főjegyző Major Dezső VIII. o. t. Pénztárnok Prileszky Pál, könnytárnok Szunyogh Loránd, alkönyvtárnokok Kolbay Kornél és Daroczkó Béla VII. o. tanuló. Az önképzőkör már a jövő szombaton megkezdí működését.

EGYESÜLETEK.

Uj egylet. A belügyminiszter az érolaszí temetkezési segély-egylet alapszabályait jóváhagyta, de azon kikötéssel, hogy kiskorúak cselekvő képesség hiányában csakis atyai vagy gyámi beleegyezés mellett vehetők fel az egylet tagjai közé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

[Barenneberg Irén.

— Hangverseny a szinkörben. —

Egy külföldön ünnepelt, de nálunk még csak kevesek által ismert kiváló művésznő mutatkozik be mindjárt a szintársulat eltávozásá után október 9-én Nagyváradon a szinkörben. Barenneberg Irént néhány év előtt fedezték fel a bécsi zenekonzervatóriumban, a hol már 15 éves korában mesteri hegedűjátékával a legszigorubb zenekritikusok juryje egyhangú lelkesedéssel tüntette ki a nagy ezüst éremmel.

Édes atyja Brassó város polgármestere már gyermekkorában felismerte benne a nagyra hivatott talentumot és a művészi pályára szánta. Így került fel a bécsi zenekonzervatóriumba, a hol már mint növendéket tüntetőleg ünnepelte a közönség, a mikor egy hangversenyen eljá-

szotta Paganini Durját, hibátlan biztossággal, meglepő technikával és szívből fakadó kifejezéssel.

Az első debut fényes sikere után tanárai és bírálói a legnagyobb érdeklődéssel néztek a kis magyar Paganini jövője elé és csakhamar várakozáson felül felelt meg a [tehetségeikhez fűzött reményeknek. 1880. november 17-én lépett fel ismét a bécsi Mendelssohn hangversenyén és akkor már a hírneves Ondribeke társaságában is föl tudott tűnni. Valóságos rajongással vette körül a császárváros műértő közönsége, a mikor Wienliawsky és Sarasatte bravour darabjait játszotta el, szívet és lelket öntve az ő kicsi varázshedűjébe.

Legszeb művészi diadalát az angol királynő most lezajlott jubileuma alkalmával aratta Londonban, a mikor Viktória angol királynő meghívására a királyi palotában játszott fejedelmi vendégek előtt és Ő Felsége az angol királynő művészetéért értékes briliáns emlékkell jutalmazta meg.

Az európai ndgy városokban tett hódító körutja után szülei látogatására most visszatért kis időre hazájába és ezt az alkalmat felhasználta arra, hogy művészetét a magyar közönség előtt is ragyogtassa. Előbb Brassóban szülővárosában lép fel; október 9 én pedig a nagyváradi közönségnek mutatkozik be a szinkörben.

Ez alkalommal a legszeb és legklasszikusabb programot állította össze, melyet a napokban lesz alkalmunk közölni.

A részletes műsört a napokban közöljük. A helyekre a rendes színházi pénztári áron már most elfogad eljegyzéseket a »Nagyvárad« kladóhivatala.

— A „ministrálás módja“ című füzet jelent meg Keszthelyen Náda I. könyvnyomdájában. Összeállította: Bositz József lelkész. E kiadás egyesíti magában mindazon előnyöket, melyeknek hasonirányú művek örvendenek. A latin szöveg ugy van írva, a mint olvasni kell. A miniszter gyermek teendőiről bő magyarázatot ad. E mellett a legolcsóbb a hasonló kiterjedésű kiadások között. Ara: 30 krajczár. Ötödik bővített kiadás ajánlják a hitoktató és tanító urak figyelmébe.

SZINHÁZ.

A falu rossza. Vasárnap este üres ház előtt került színre a »Falu rossza.« Maga az előadás nem is érdemelte meg a telt házat, olyan gyenge s vontatott volt. Székely Irén egy cseppet sem volt a Finom Rózi szerepéhez disponálva. Kövessy is nagyon színetlen Gonosz Pista volt. Egyedül Pintér érdemel dicséretet játékáért. Az ő hangja is kissé bágyadt volt. csupán az a megjegyzésünk az előadáshoz, hogy a miért a közönség nem tölti be a házat azért adhatnák egy a darabot, hogy legalább a jelenlevők meglegedetten távozzanak. Az ilyen előadások nem válnak egy jóhírű társulatnak a dicséretére.

Előadás az agg iparosok javára. Szép szokása a nagyváradi szinigazgatóknak, hogy minden évben egy előadás jövedelmét valami helybeli jótékony célra felajánlják. Ez a jótékony célú előadás tegnap történt meg. A gyimesi vadvirág előadásával, mely daczára annak, hogy az idei szezonban már vagy 8-szor színre került, tegnap is telt házat hozott össze a roskatag fabódéba. Az előadás kerekded kördélény volt s egyes szereplők, főkép a két primadonna többször nagy tapsvihart arattak.

Ámon Margit Budapesten. Mint már említettük, Ámon Margit elszerződött a Leszkay társulatától. Virágvasárnapján lép a Krecsányi szintársulatának kötelékébe s nyáron Budapesten, télen pedig Temesváron fog működni. Bi-

zönyára, itt jobban megfogják becsülni e tehetséges színésznőt, mint Leszkaynál, kinek különben elég jó tagjainak nagyrészt, egyesek kedvéért folyton mellőzték.

Virág Sándor főpróbája. Érdekes estéje lesz pénteken a nagyvárad szinkörnek, midőn utolsó premiére gyanánt egy helybeli tehetséges fiatal szerző Kiss Rezső albirónak népszínműve kerül előadásra, mely a népszínház pályázatán már dícséretet aratott.

A drámai lendületű daraból a napokban mutatványt is közlünk. Tegnap volt meg az első próba s holnap lesz a főpróba.

Balla Kálmán bucsuja. A társulat jeles bonvivántja, Balla Kálmán, ma bucsuzik el a nagyvárad közönségtől. »A dolovai nábob lánya» kerül színre, melyben Balla már a mult-kori előadás alkalmával is nagy sikert ért el.

A karmester jutalomjátéka. Holnap Müller Ottó a nagyvárad kitűnő karmestere jutalomjátékául, egy rég nem adott bohózat, a »színháziképtelenség» kerül színre. Az előadásban részt vesz az egész személyzet. A jutalomjáték igen sikerültnek ígérkezik s óhajtjuk is a telt házat, e derék karmesternek. A színházi zenekar megnyitól Thomás nyitányát fogja előadni Rajmund dalmüből. A darabban előforduló opera részletet Székely Irén, Pintér Imre, Hegyesi Gyula, Tolnainé és Pesti fogják előadni. A darabban, a következő betétek lesznek:

Barison dal, éneki R o n t a i Boriska.

Olasz népdal, éneki Á m o n Margit.

Az előadásra jegyek már ma válthatók a színházi pénztárnál. A jutalom játék iránt, a közönség körében élénk érdeklődés mutatkozik.

Heti műsor.

Kedd: Balla Kálmán utolsó fellépte »Dolovai nábob».

Szerda: Müller Ottó színházi Karnagy jutalomjátéka »Színházi képtelenség».

Csütörtök: Boszorkányvár.

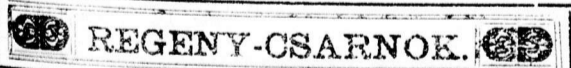
Péntek: a karszemélyzett javára Kiss Rezső darabja »Virág Sándor».

Szombat Székely Irén jutalomjátéka »Kék asszony».

Vasárnap: utolsó előadásul »Keresd a szived».

MULATSÁG.

A sóstói bál. Szombaton este zajlott le a sóstói bál, a mely mint mindig, ugy most is a legjobban sikerült. Jelen volt az egész környék intelligenciája. A négyeseket mintegy 40 pár táncolt. A kedélyes mulatságra városunkból is többen kint voltak, mint G é c z y Imréné M a g y a r y Gabi, G é c z y Irénke, D e á k Margit és az egész vidék ifjúsága.

REGÉNY-CSARNOK.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Írta: ROVETTA G. Ford.: S. J.

25.

HETEDIK FEJEZET.

Bapi, a ki jobb felé indult szeméit tüstént a höng felé fordította mert fejét a látától nem tudta megfordítani, és meghajolva sietett balra.

«Itt van a gondola a part mellett?» kérde Cecilia Praudinot.

Elza egy szót sem szólt hozzá a jelennet miatt, melyet neki Mestrében csinált.

«Igen itt a közelben. Szép nagy tiszta gondolát találtam.»

Egészen lassan közeledtek a parthoz — de mily nagy volt Cecilia haragja és mily hideg volt a gunyos mosoly Elza grófnő ajkán, midőn meglátták, hogy Praudino gondola helyet egy kis vitorlás bárkát bérelt ki. A bárka

valóban nagy volt! és hivogatóan tiszta, fehérre festett tülésekkel. Mindazonáltal a Navaredoknak egész arisztokratikus érzülete fellázadt ezen demokratikus érzülete fellázadt ezen demokratikus közlekedési eszköz ellen. Cecilia kiabált Elza megvetően és bosszankodva vonogatta vállait, Gegio elkezdett sirni, mert attól félt, hogy anyja már most nem fog a bárkán utazni. De már mindegy volt a szóváltás szükségtelenné vált, a láda, bőröndök és skatulyák már a gondolában voltak, Praudino kibérelte, tehát ehhez kellett alkalmazkodniok.

Ceciliának három ember segítségére volt szüksége a beszállásnál, és kijelentette, hogy az ő férje nem tűrne el ilyen csalást ha itt volna; és nem hagyta félbe mindaddig a szitkozódást, míg csak a Canal Grade-on haladtak.

A ravasz bárkás egy ideig hagyta őt dühöngeni, de aztán egész komolyan és anélkül, hogy valakire ránézett, vagy a fejét megmozdította volna, az ég felé tekintve mintha a táviródrótokhoz beszélne, így szólt:

«A bárkák sokkal biztosabbak mint a gondolák, — egy evezőcsapásra kitérnek a gőzhajó elöl, A gondolák könnyen felborulnak, éppen tegnap ütközött össze két gondola, egy gőzhajóval és a benne ülők mind elmerültek. — Hó! hó! vigyázz!» kiáltott most egyet fordítva a kormányrudon, hogy bárkát a csatorna egyik mellékágába irányítsa.

«Vigyázz, felelt egy hang a csatorna belsőjéből és tüstént erre egy gondola siklott elő, csaknem beleütődve a bárkába. A kormányosok kölcsönös gombaságokkal kedveskedtek egymásnak s azután mindegyik ment a maga útjára.

Praudino és Elza között az egész napon át makacsul tartott a rossz kedv. Midőn a gróf az asztalnál Ceciliát mulatatta, beszéd közben világosan értésére adta a grófnőnek, hogy ő nem jól találja magát Velenczében, és hogy komoly szándéka a legközelebbi reggel hazamenni. De sem Elza sem Cecilia nem válaszolt neki, hanem elkezdtek egymással fecsegni egyes szavakat, jelentőségeltjes mosolyokat váltani, csak előtűk keltőjük előtt ismert beszélgetésre tenni megjegyzéseket, a miből Praudinónak egy szót sem sem lehetett megéteni.

De azért az anya és lánya étvágya éppen nem romlott meg. Elza lassan nyugodtan és nehézkesen rágicsált, olyan arczkifejezéssel, mintha sulyos áldozatnak vetné alá magát, Cecilia ellenben mindent oly sietve nyelt le, mintha félne, hogy különben nem kap mindentől. A grófnő ezalatt hogy időt ne veszítsen, miután senki más sem volt kéznél, a szállodás által beműjatta magát. Ez a tiszta előkellő kinézésű ur le s fel járkált az étteremben, diplomatához illő szigorú arcczal oszlogatta a parancsokat, mialatt Cecilia, titkon kenyeret, gyümölcsöt, sajtot; egy szóval mindent, a mit elérte, zsebre dugott, mert ezzel takarította meg a reggelit maga és Gegio számára.

(Folyt. köv.)

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki végtárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék, büntető ügyosztálya ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

Lopás büntetével vádolt V á g ó Amália bűnügye.

Lopás és sulyos testi sértés büntetével vádolt Vlagyikan Tógyer bűnügye.

Csalás vétségével vádolt Gagy Veronka bűnügye.

Lopás büntetével vádolt Jármí Kulcsár Mihály és társai bűnügye.

A tárgyaláson Millye Gyula fog elnökölni.

TÁVIRATOK.

A németcsászár fogadtatása.

Budapest, szept. 20. (Saját tud. táv.) Mint tudósítónk írja A német császárt a bevo-

muláskor a becslés szerint mintegy 300000-re menő nép kísérte. Hajón és vasuton száznegyvenezeren jöttek.

Püspökünk udvari ebéden.

Budapest szeptember 20. (Saját tud. táv.)

Mint értesülünk Schlauch biboros püspökünk udvari ebédre lett holnapra meghíva.

Kitüntetett Vilmos huszárok.

Budapest szeptember 20. (Saj. tud. táv.)

Hogy kiülőleg is meglegyenek különböztetve a »Vilmos huszárok» azért a Rottenbiller utczei diadal kapuhoz állították a felvonulás alkalmával.

Német császár a Mátyás templomban.

Budapest, szeptember 20. (Saj. tud. táv.)

Délután a Felsegek a Mátyás templomot látogatták meg, hol Bánffy, Wlassics miniszterek és a hercegprimás fogadták a felségeket. A császár kérdezősködött a széphangu pap Bogisich püspök felől, kit ismert s kezet fogott vele.

Rendjeleső.

Budapest, szept. 20. (Saját tud. táv.)

R a t i b o r herceg, budapesti német főkonzul dél-előtt felkereste A n d r á s s y Tivadar grófot s átadta neki a császár nevében a »porosz koronarend» nagykeresztjét, mint a császár Ő Felsege halás emlékeztének jelét, a német osztrák magyar szövetség megeremtője iránt.

Ugyancsak R a t i b o r herceg személyesen kereste fel és vitte el a fekete sasrendet S z ö g y é n y Marichnak.

R á k o s i Jenőnek pedig a másodosztályú korona rendet adta át szíves szavakkal.

Ezenkívül rendjeleket kaptak még Tóth Vilmos, Szilágyi Dezső, képviselő házi elnök, Perczel és Darányi Ignác miniszterek a vörös sasrend első osztályát, továbbá Graenzenstein, Csörgheő, Tarkovich államtitkárok pedig a vörös sasrend második osztályát s e mellett volt több nagy csillag tüntetés is.

A német császár elismerése.

Budapest, szeptember 20. (Saját tud. táv.)

A Budapesti hírlap munkatársa intervivolta a német államtitkárt, Bülowot, a ki kijelentette, hogy a császár ugy fejezte ki magát hogy nagyon meg van elégedve és lepve az impozáns fogadtatástól Sokat várt de többet látott. A nagy lelkesedés és a példás rend fejthetlenné teszik a két napot.

Tárgyalás regens királynővel.

Budapest, szept. 20. (Saját tud. távirata.)

Madridból írják, hogy a vatikani spanyolnagykövet Pan Sebastianban a regens királynővel tárgyalást folytatott a pénzügyminiszter kiközösítési ügye felől, a nagykövet meg fogja ismertetni az egész ügyet a pápával, akinek bülcsejében a spanyol kormány megbizik.

Kitüntetett tengernagyok.

Budapest, szeptember 20. (Saj. tud. táv.)

Ő felsége a következő legfelsőbb kéziratot intézte Sterneck tengernagyhoz:

»Kedves Sterneck báró tengernagy!

Ön és önnel együtt tengerészetem néhány nap mulva az ön 50 éves szolgálati jubileumának ünnepét üli. Mindazok a visszaemlékezések, a melyek Önt áthatják, a mikor egy félszázados, alkotási kedvvel és munkával, fáradságokkal és veszélyekkel telt tengerész életre visszatekint, abban a felemelő tudatban érik el te-

lőpontjukat, hogy munkaerejének megadatott a lisszai felejtetetlen napon kiváló fegyvertényt véghezvitetni, a mely jelentékenyen hozzájárult zászlóink dicsőségéhez.

Azóta, nevezetesen haditengerészetem élén kifejtett működésének 14 esztendeje alatt, a tengerészet a számára kijelölt feladatok terén úgy a honi, mint a legtávolabbi vizeken teljesített szolgálatai által megőrizte és biztosította magának a haza tiszteletét és becsülését.

A mikor önt minden időkre, melegen üdvözlöm és hálásan emlékezem meg sokféle szolgálatairól, azoknak újabb elismerésül és haditengerészetemmel való megelégedésem jeléül önnek a szent István rend nagykeresztjét adományozom.

Tata, 1897. évi szeptember hó 15-én.

FERENCZ JÓZSEF.

Továbbá Ő felsége eberhoroti Eberan Sándor tengernagynak a közös hadügyministerium tengerészet osztálya másodfőnökének, 50-dik szolgálati évének betöltése alkalmából az I. oszt. vaskoronarendet adományozta.

Jóváhagyott indítvány.

Budapest, szept. 20. (Saj. tud. távirata.) Athénből írják, Ralli miniszterelnök kijelentette, hogy Görögországnak a kereskedelmi viszonyok és a hajóközlekedés azonnali helyreállítására, a thessáliai menekülteknek a hatalmak védelme alatt való szabad vissza térésére valamint a hadi foglyok kicserélésre vonatkozó indítványát jóváhagyták és ezt a békeszerződéshez, mint pótszakaszt hozzá csatolták. A miniszterelnök azt állítja, hogy a kormány két ellentétes határozat hozatala között ingadozik, és végleg csak a békeszerződés hivatatos közlése után, mely valószínűleg kedden lesz, fog dönteni.

Szabadon bocsátott spanyol foglyok.

Budapest, szeptember 20. (Saj. tud. táv.) Havannából írják, hogy a Viktoria de la Tunas helyőrség 299 spanyol foglyát szabadon bocsátották. Az önkénteseket agyonlőtték.

KÖZGAZDASÁG.

Teljes ülés a kamarában. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a folyó évi szeptember hó 22-én (szerdán) délután 2 és fél órákor saját helyiségében teljes ülést tart, a következő tárgysorozattal:

- I. Elnöki közlések.
- II. Titkári jelentés az ügyforgalomról.
- III. Miniszteri leiratok:
- IV. Az állandó bizottság jegyzőkönyve, tudomás vétel céljából.
- V. A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények:
  1. Belényes község, vásári díjszabályzatáról.
  2. A vállalati egyesületek (kartellek)-ről.
  3. A házaló kereskedés eltűnéséről alkotott szabályrendelet módosításáról.
  4. Egy kereskedelmi könyv minősítéséről.
- VI. Az iparosztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények:
- VII. A pozsonyi társkamara átirata a Dunával kapcsolatos csatornák kiépítése ügyében intézett felterjesztésének pártolása iránt.
- VIII. Bihar megye alispánjának átirata az Össi-állomáshoz vezető ut kiépítése tárgyában.
- IX. A m. kir. postatakarékpénztár megkeresése a chequer és clearing forgalom fejlesztése tárgyában.
- X. A kamarához érkezett felhívások és kérelmek.
- XI. Bertsey György ipartestületi elnök egy levelező tag választásáról szóló indítványa.
- XII. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

A nagyvárad szőlőiskolák veszedelme. A nagyvárad szőlőtelepen nemsokára megkezdik a szőlőoltványok felszedését. A fásajtások nem nagy reménnyel kecsegtetnek, mert a ve-

tési bagolypille teljesen tönkretette a gyönyörűen fejlődésnek induló oltványokat és csak itt-ott maradt egy sértetlen példány. A hegyen is készültek oltványok, ezek jobban sikerültek, mert semmiféle elemi csapás nem tett kárt bennök.

A nagyvárad szőlőtelep, mint mintatelep. Orosháza szőlőtermelő közönsége egy amerikai szőlőtelepet alapít. E végből a nagyvárad szőlőtelepet akarja mintául venni s tegnap le is utazott nagyváradra egyik kiküldött, Szász József szőlőszeti tanár képviselőjében. Szász József Márkus János hegybíróval tegnap meg is tekintette a szőlőtelepet s Szász elragadtatással szemlélte a gyönyörű czélszerű berendezést. Jegyzeteket is készített magának, mert teljesen e mintára fogják a telepüket készíteni. A vetési bagolypille pusztítását is megsemmisítették. Egész sorokat felbontottak s mindenütt megtalálták a pusztító rovar, mely tönkre tette a gyönyörűen fejlődő oltványokat,

A nagyvárad szőlőiskolák veszedelme. A nagyvárad szőlőtelepen nemsokára megkezdik a szőlőoltványok felszedését. A fásajtások nem nagy reménnyel kecsegtetnek, mert a vetési bagolypille teljesen tönkretette a gyönyörűen fejlődésnek induló oltványokat és csak itt-ott maradt egy sértetlen példány. A hegyen is készültek oltványok, ezek jobban sikerültek, mert semmiféle elemi csapás nem tett kárt bennök.

A zsidók ünnepe és a nagyvásár. Nagy-Bajom biharmegyei község az iránt fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy folyó évi szeptember 27-ére eső országos vásárát a zsidó ünnepre való tekintettel kivételesen szeptember 26-ára helyezhesse át. A miniszter tegnap tudatta a vármegyével, hogy e kérelmet tárgyalás alá nem vehette, mivel a község a 30 kilométeren belül fekvő vásártartó községek azon nyilatkozatait nem csatoltak, hogy vajjon ők is kívánják-e a vásár napjának megváltoztatását azon körülmény miatt, mert az összeesik a zsidó ünneppel.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. szeptember 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.80
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/8%	122.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-80	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
lalmé ési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	155.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járdék papírban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	102.25
Osztrák járdék aranyban	124.50
Osztrák korona járdék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészevény	945.—
Magyar hitelbank részvény	394.—
Osztrák hitelintézeti részvény	363.60
Páris vista	345.50
20 márkás arany	954.—
Német birodalmi márka	58.75
London vista	119.75
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.72

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Bérlet 140-ik szám. Bérlet 140-ik szám.
Páros. Páros.
az arad-nagyvárad színtársulat által.
Nagyvárad, 1897. évi szeptember 21-én,
Dolival nábob leánya.
Szinmű.
Kezdeté 7, vége fél 10 órákor.
Holnap szerdán, bérletfolyamban:
Müller Ottó karnagy jutalomjátéka.
SZÍNHÁZI KÉPTELENSÉGEK.
Énekes bohózat.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

NYILTÉR.*

Alulírottak mint ifj. Örley Kálmán ur megbízottai miután Weinstock Fülöp ur a lovagias elégtétel adást indoktalanul megtagadta, felünk részéről az ügyet befejezettnek nyilvánítjuk.
Nagyvárad, 1897. szept. hó 20-án.

Balogh Tihamér.
Jelenffy Béla.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Olesó tisztán kezelt HEGYI BOROK eladók

50 literen felüli mennyiségben, hec-toliterenként 30., 36., 40., 50., és 60 forintért szállítatnak 1880-iki egy liter 60 kr., 1883-iki 60 kr., 1885-iki 50 kr., 1886-iki 50 kr., 1887-ik 30 kr., 1888-iki 36 kr.

A hordók előállításai árban számítatnak és 6 héten belül visszavéteinek a borok után vét mellett szállítatnak. A borok tisztaságáról és valódiságáról kezeskedem.

Becses megrendelésüket kérem,

271 13-0

tisztelettel

Czeglédy Sándor

Zöldfa-Szálloda bérloje.

887-909 1897. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad kir. törvényszéknek 1897. évi 9710 s 10336 számú végzésével dr. Lündenfeld Zsigmond ügyvéd által képviselt Róth Ármán felperes részére Glück Adolf alperes ellen 1500 frt követelés és jár. erejéig elrendelt biztosítási és kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 1532 frtra becsült ingóságokra, a nagyváradvárosi kir. járásbírósa 15957 s 16863 1897 sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felügyelőkötve követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Töltésszel 177 sz. házban leendő megtartására határidőül 1897. évi szeptember hó 22-ik napjának délután 1/3 órája tűzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt szobabutorok, s cassa, bolti átványok, 10 m.-máza kósó s szeszkavógép, az új zsinagógában levő 39. számú férfi s 5. számú női ülőhely s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalt korábban eszközöltetett volna, és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt N.-váradon 1897. évi szeptember 2-ik napján.

Batig Ferencz,

281 1-1.

kir. bír. végrehajtó.

A Szent László-nyomda
részvénytársaságnál
hirdetések felvétetnek
a „TISZANTUL”
napilap részére.

